

עבודה זרה י

עניין: אנטונינוס ורבי

חיד"א מראית העין

ועל דרך האדא אנטונינוס היה הטוב שהיה בעשו ורבינו הקדוש היה ניצוץ יעקב אבינו ע"ה ובא אנטונינוס עתה לתק אשר עויות עם יעקב אצ"ה ולכן היה מסמס לו חזו חקטו ולכן היה מקבל ממנו רבינו הקדוש ומיהו א"ל לאו ארח ארעא לחולו במלכותא כלי האי ארח ארעא דייקא שאינו דרך ארץ והשיבו מי יתגיי וכו' : א"ל אית לי לעלמא דאתי מ' דכיון דהיה הטוב מעשו ועתה תקן במה ששמשו לרבינו הקדוש דהיה ניצוץ יעקב אצ"ה לכפר מה שחטא עמו ונתגיי אפטר שזוכה לע"ה. או אפשר דעון עשו אינו נמחק לגמרי וא"ל אין וא"ל והכתיב ולא יהיה שריד לבית עשו וכו' :

בן יהודע

דשמיא, וז"ל מי יתגיי וכו' עכ"ל. וגרסה דודאי אנטונינוס ירע כל זה הסוד מרבינו הקדוש בעלמא, ולכן היה מחנך לתקן כל הני"ל, ולפ"ז נחקיימה הנבואה של שם בן נח שהיה לרביה אצ"ה ורבי יעבוד לע"ה, כי באמת בא בגלגול פסח לשמשו ממנו, ולהכי קרי ליה בשם רב, כי זה הוא במלך הטוב של עשו, וזוהו יובן מ"ס עשו נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, ר"ל נסעה מעוה"ז, ונלכה בגלגול שני, ואז אלכה לנגדך לדורות שיבא חלק הטיב שבו לשמש הטוב, ויבא ולא ידע מה יבא, וזוהו יובן מ"ס עשו אלכה נא עמך מן העם אשר אתי, לא ר"ת נפש אנטונינוס שהוא מן העם אשר אתי אלו רומא :

תורת חיים

מאכיל ליה ומשקי ליה. נראה דהיינו הא דכתיב ורב יעבוד צעיר פשטא דקרא משמע דבמלך איירי מדכתיב ברישא ולאום מלאום יאמץ ועליה קאי ורב יעבוד צעיר ולא אשכחן בשום מקום שנתקיימה נבואה זו שהיה מלך עשו עבד ליעקב אם לא בהך עובדא וכן משמע דהא רישא דקרא דשני גוים בבטנך נמי נדרש על רבי ואנטונינוס כדאמר בסמוך. ונראה דמהאי טעמא קבל מיניה רב שישמשנו ולא חש לזלזולא דשלטון.

חתם סופר תורת משה תולדות

הנכנס לזה"מ"ק, והנה תחלת כוונת יצירת הכנים האלו היא שיחיה יעקב וכל זרעו לעולם ממלכת כהנים וגוי קדוש נשי חלקי בעולם, ועשו כזבולון, נותן לתוך פיו של ישראל כזבולון וא"כ יהיה כל ישראל לעולם כמו רבי דודו וכל עשו לעולם כאנטונינוס, רבי נשיא חלקים ונהג בו אנטונינוס כבוד גדול כתלמיד לרבו ורבי נהג כבוד כאנטונינוס כמו לכל קיסר רומי, אך כל זה היה כל זמן שהיה צנען חמס בתחלת יצירת שני גוים זה אנטונינוס ורבי צביע"ך דייקא, וע"כ הניח יעקב את עשיו לנחת קודם לו ולא עכזו כזבולון קודם ליששכר, אך משילא ראשו ורצו טרם ילאו רגליו כבר נתלכש צ"ס"ס, וכחזו ושני לאומים ממעיך יפרדו תוכף נתפרדו אלו מאלו חלק לחיי עולם ואלה לחלפת דראון עולם, ואיחא צפסיקתא שזאלתו מרחם עקר רחם אמו כזרך

שם משמאל תולדות תרע"א

ויש לומר שזה עצמו היה ענין בריאת יעקב ועשו, דעשו היה טפל ליעקב, וע"י יעקב ישיג גם עשו שלימות. וכמו שהגיד הרה"ק הר"ב מפרשיסחא דמה הקושיא על עשו שהיה רשע, הרי אם היה מקיים מצוות ה' היה גרוע יותר שהרי בשביל מצות כיבוד אב שקיים אנו סובלים כ"כ רעות רבות וצרות, ואמר שהיה יכול להיות כמו שהיה אלא עם זה להיות נכנע ליעקב. והפירוש בודאי הוא כדברינו. אך עשו זדון לבו השיאו ולא רצה להיות טפל ליעקב, ועשה עצמו עיקר כאילו בשבילי נברא העולם, ובמד"ר (סוף פ'

תנא דבי אליהו זוטא פי"ט

[ג] אמרו רבותינו: סבא דב' פ'היו יעקב ועשו

במעי אמר, אמר יעקב לעשו: עשו אחי, שני אחים אנחנו לאבינו, ושני עולמות יש לפנינו, העולם הזה והעולם הבא, העולם הזה יש בו אכילה ושתייה ומשא ומתן ולשאת אשה ולהוליד בנים ובנות, אבל העולם הבא אינו כן בכל המדות הללו, ואם הוא רצונך טל אתה העולם הזה, ואני אטל העולם הבא, ומנין שפך הוא? שגאמר ויאמר יעקב, מכרה ביום את בכרתי לי [בראשית כה, לא], באותו היום שהיינו בפסן. [ולמה קורא העולם הבא בכרה, מפני שהוא ארץ, וזה קצר. ימיר כפר עשו בתחתית המיתם, שגאמר הנה אנכי הולך למות [שם לב], מה חיים שיש בהן רוח ונשמה מיתם, שמתו מנין שיהיו]. באותה שעה נטל עשו בחלקו העולם הזה, ויעקב נטל בחלקו העולם הבא.

בית הלוי דרוש ג'

מבואר היטב דהנה גם מקודם דיידעו שניהם רבקה וגם יעקב דיצחק לא יכרך אותו רק בברכות של עולם הזה כיון שיצחק יהיה סובר שמברך כל זאת לעשו ועניינים של עוה"ז שייך רק לו ולא ליעקב וזהו ג"כ הטעם מה שרצה יצחק לברך את עשיו דוקא ולא ליעקב דלכאורה אינו מובן טעמו בזה דאע"ג שעשו רימה אותו וכמאמר הכתוב כי ציד בפיו שהיה שואלו האריך מעשרין את המוך ואת התבן מ"מ הרי ודאי דמ"מ יודע היה שיעקב יותר צדיק מעשו, ובהדיא איתא במדרש על הא דאמר יצחק הקול קול יעקב והיידים ידי עשו דמשום שאמר לו כי הקרה ה' אלהיך לפני הכיר בו שהוא יעקב מדשגור שם שמים בפיו דלעשו-לא היה שגור שם שמים בפיו, הרי דגם הוא ידע דיעקב יותר צדיק ממנו. רק טעמו של יצחק היה בזה משום דאיתא במדרש בעודם שניהם בבטן אמם חלקו ביניהם ויעקב נטל לחלקו העוה"ב ועשיו נטל לחלקו העוה"ז ומש"ה רצה יצחק לברך את עשו בברכות של עוה"ז יען הוא חלקו משעה הראשונה, והמעין בפסוקים יראה בברכה הראשונה כשהיה סובר שמברך לעשו אמר לו מטל השמים ומשמני הארץ רוב דגן ותירוש יעבדוך עמים וישתחוו לך לאומים הוי גביר לאחיק דכל זה הם הצלחת עוה"ז הצלחות עוברות ולא הזכיר שום ברכה מהצלחות האמיתיות והקיימות וא"כ כששלחו

שפת אמת תולדות תרנ"א

בענין ברכת יצחק שרצה ליתנה לעשו. ובפירוש נראה כי ברכת יעקב היתה מיוחדת אליו כמו שברכו לבסוף ברכת אברהם? שהוא עיקר הברית שכרת ה' יתברך לזרעו אחריו. אבל זו הברכה היא להיות גביר לאחריו כו' (בראשית כו, כט). כי יעקב ועשו היו מיוחדין לב' עולמות כמו שכתוב (שם כה, כז) עשו איש שדה ויעקב יושב אהלים ואם היה עשו מתקן מעשיו היה הוא כמו זבולון עם יששכר והוא היה מושל על כל האומות להכין הכל לקרב אל הקדושה. ולא היה נצרך ליעקב רק לעסוק בתורת ה' בלי מלחמות. כי הרי כתיב (במדבר